

Kartlegging av råtetvebladmose (*Scapania carinthiaca*) 2013

Torbjørn Høitomt

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland kartlagt råtetvebladmose i utvalgte regioner i Sør- og Midt-Norge. Arbeidet resulterte i flere funn av arten som nå har 33 kjente lokaliteter i Norge.

Nøkkelord

Råtetvebladmose
Bekkekløfter
Rødlistearter
Moser
Dødved

Omslag

Voksested for råtetvebladmose i Skjørdøla i Oppdal, Sør-Trøndelag.

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-056-8

BioFokus-notat 2014-8

Tittel

Kartlegging av råtetvebladmose (*Scapania carinthiaca*) 2013

Forfattere

Torbjørn Høitomt

Dato

26. mars 2014

Antall sider

3 sider

Refereres som

Høitomt, T. 2014. Kartlegging av råtetvebladmose (*Scapania carinthiaca*) 2013. BioFokus-notat 2014-8. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgivere

Fylkesmannen i Oppland

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig. Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra: <http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO
E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

Det ble i 2012 utarbeidet et utkast til faggrunnlag for råttetvebladmose *Scapania carinthiaca* i Norge. I den forbindelse ble arten ettersøkt på et par titalls lokaliteter. Arten ble gjenfunnet på noen gamle lokaliteter og det ble i tillegg gjort en del nyfunn. Det ble dessverre ikke mulighet til å besøke mer enn en liten andel av regionene/lokalitetene der arten potensielt finnes i 2012. Fylkesmannen i Oppland bevilget derfor 100.000 NOK til oppfølgende kartlegging av arten.

Feltarbeid 2013

Det ble i forkant satt opp en plan over hvordan innsatsen i 2013 skulle fordeles i felt. Det ble lagt vekt på å undersøke regioner som ikke ble viet særlig mye oppmerksomhet i 2012. En ekstrem flomperiode nord på Østlandet på våren 2013 gjorde imidlertid at Østerdalen i svært liten grad ble undersøkt. Derimot ble de brukt en del tid i Valdres og Trøndelag. Til sammen ble det brukt 4 dagsverk i Oppland (Valdres, Land), 6 dagsverk i Trøndelag (Oppdal, Klæbu, Melhus, Verdal, Trondheim) og til sammen 2 dagsverk i andre regioner (Hedmark, Møre og Romsdal).

Fig 1: Voksested for råttetvebladmose ved Kvernbecken i Oppdal.

Resultater

Under følger resultatene fra kartleggingen i 2013. Råtetvebladmose ble ettersøkt på 18 lokaliteter i fylkene Oppland, Hedmark, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Arten ble funnet på 6 av disse lokalitetene, 5 av disse i Oppdal i Sør-Trøndelag og én i Dovre i Oppland. Det ble totalt gjort 19 funn av 10 forskjellige rødlistede mosearter i løpet av prosjektet. I tillegg ble det påvist én art som ble funnet ny for Norge etter utgivelsen av forrige rødliste, men som trolig kommer inn på lista i 2015.

Tabell 1: Tabellen under oppsummerer funnene av rødlistede moser fra feltarbeidet i 2013:

Vitenskapelig navn	Norsk navn	RL-kategori	Lokalitet	Kommune	Fylke	Kommentar
<i>Scapania carinthiaca</i>	Råtetvebladmose	EN	Skjørdøla	Oppdal	Sør-Trøndelag	3 dellokaliteter, rikelig på flere stokker. Lite dødved langs elva, men særlig noen gamle stokker fra en gammel dam e.l. er svært godt egnet. Det finnes også noe naturlig substrat. Kantsone langs elva er stedvis smal på grunn av inngrep.
<i>Scapania carinthiaca</i>	Råtetvebladmose	EN	Gravåa	Oppdal	Sør-Trøndelag	Om lag 50 skudd på én gråorstokk. Lite egnet dødved langs vassdraget, men noen fine stokker finnes.
<i>Scapania carinthiaca</i>	Råtetvebladmose	EN	Mjøabekken	Oppdal	Sør-Trøndelag	Rikelig på til sammen minst 6 stokker av gråor og furu.
<i>Scapania carinthiaca</i>	Råtetvebladmose	EN	Dindøla	Oppdal	Sør-Trøndelag	Sparsomt på to furulæger langs elva. Deler av elvestrekningen vanskelig tilgjengelig og derfor dårlig undersøkt.
<i>Scapania carinthiaca</i>	Råtetvebladmose	EN	Kvernbecken	Oppdal	Sør-Trøndelag	Rikelig på én furulåg rett ovenfor bygdeveien.
<i>Scapania carinthiaca</i>	Råtetvebladmose	EN	Djupdalsåa	Dovre	Oppland	Rikelig på to stokker av gråor langs bekken.
<i>Scapania apiculata</i>	Fakkeltvebladmose	VU	Kvernbecken	Oppdal	Sør-Trøndelag	Rikelig på læger av furu langs bekken
<i>Scapania apiculata</i>	Fakkeltvebladmose	VU	Mjøabekken	Oppdal	Sør-Trøndelag	Rikelig på én stokk som trolig stammer fra gammel dam, renne eller liknende.
<i>Scapania apiculata</i>	Fakkeltvebladmose	VU	Dindøla	Oppdal	Sør-Trøndelag	Sparsomt på én furustokk langs elva.
<i>Scapania apiculata</i>	Fakkeltvebladmose	VU	Bennberget NV	Verdal	Nord-Trøndelag	Rikelig på granlåg ved bekk
<i>Didymodon glaucus</i>	Blåkurlemose	VU	Bergsåne	Vang	Oppland	Relativt sparsomt på rike bergknauser i bekkeløft
<i>Cephaloziella phyllacanta</i>	Piggpistremose	DD	Bergsåne	Vang	Oppland	Sparsomt på tørr, kalkrik jord
<i>Cephaloziella phyllacanta</i>	Piggpistremose	DD	Djupdalsåa	Vang	Oppland	Sparsomt på tørr, kalkrik jord
<i>Seligeria oelandica</i>	Begerblygmose	VU	Hølonda	Melhus	Sør-Trøndelag	På våte kalkberg
<i>Seligeria patula</i>	Urneblygmose	VU	Hølonda	Melhus	Sør-Trøndelag	På kalkberg i skog
<i>Anomobryum concinatum</i>	Spiss-stråmose	DD	Ala	Vang	Oppland	På fuktig berg langs elva
<i>Tayloria splachnoides</i>	Setertrompetmose	NT	Skjørdøla	Oppdal	Sør-Trøndelag	På steinblokk langs elva
<i>Didymodon icmadophilus</i>	Hårkurlemose	VU	Ristbekken	Trondheim	Sør-Trøndelag	På steinblokk langs elva
<i>Syntrichia latifolia</i>	Butthårstjerne	EN	Ristbekken	Trondheim	Sør-Trøndelag	På steinblokker langs elva
<i>Tortella alpicola</i>	«Alpevrिमose»		Ristbekken	Trondheim	Sør-Trøndelag	På steinblokker langs elva

Status for råtetvebladmose i Norge

Etter betydelig kartleggingsinnsats i 2013 og 2014 er råtetvebladmose *Scapania carinthiaca* nå kjent fra 33 lokaliteter i Norge (Artskart 2014). Kartleggingen i 2014 klarte ikke i særlig grad å påvise arten utenfor allerede kjent utbredelse og det gjenstår fortsatt en del målrettet arbeid før den totale utbredelsen av arten i Norge er kjent. Det er imidlertid brakt på det rene at Gudbrandsdalen, Østerdalen og Oppdalsområdet peker seg ut som de viktigste regionene for arten i Norge.

Med dagens kunnskap om arten er det lite trolig at råtetvebladmose vil beholde sin høye rødlistekategori på neste utgave av Norsk rødliste for arter. Selv om antallet kjente lokaliteter har økt, er truslene imidlertid de samme som før og det er mer sannsynlig at arten vil havne i en lavere kategori enn at den vil forsvinne helt ut av lista.

Synergier

Jeg vil avslutningsvis peke på de positive synergieffektene av den type kartlegging som dette. I tillegg til flere funn av råtetvebladmose har prosjektet også generert flere funn av andre sjeldne og rødlistede mosearter. Disse funnene er gir svært etterlengtet kunnskap fram mot den nye rødlista som kommer i 2015.

Videre arbeid

Det gjenstår fortsatt en del arbeid før utbredelsen av råtetvebladmose i Norge er tilfredsstillende kjent. Forslag til videre arbeid med arten er gitt i faggrunnlaget for arten fra 2012 (Høitomt 2012)

Referanser

Høitomt, T. 2012. Råtetvebladmose (*Scapanina carinthiaca*) i Norge. Faggrunnlag til handlingsplan. BioFokus-rapport 2012-27 Stiftelsen BioFokus. Oslo

Artskart 2014. Artsdatabanken og GBIF Norge.
<http://artskart.artsdatabanken.no/> Artsdatabanken, Trondheim.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisseting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>